

la slòira

arvista piemontèisa

Giugn 2004 - Ann X

A seurt minca tre mèis

TÀULA

A l'é mancaje un dij "giovo" 'd Pacòt
VÀLTER AGOSTINI (1922-2004)

ëd Gioann Morél e Censin Pich

MADAMA CANE 'd Sesch Besson

DA LA SACRA SCRITURA:

Proverbi XVII e XVIII

ëd M. Galin-a, R. R. Grazzi e G. Gribàud

BEMÒJ:

1 La grafia... le grafie ëd d.p.

2 Piassa San Carl e l'aeropòrt ëd Casele
ëd c.p.

A nassia ai 21 ëd luj dël 1974

IJ TRANT'ANI DL'UNION ÈD

J'ASSOCIASSION PIEMONTEÏSE ANT
ÈL MOND ëd Censin Pich

FESTE PAISAN-E DL'ASTESAN

d'Aldo Barberis

LA NEGASSION AN PIEMONTEÏS

ëd Sandra Paoli

CHÈICHE POESÌE INÉDITE

D'AGUSTIN BÖSCH ÈD POIRIN

ëd Dario Pasé

MONSÙ BOTIN E SÒ "BICIN"

ëd Sergi Blin

NA COMEDIA AN PIEMONTEÏS ÈD

FELICE GIORDAN-A: *BON CHEUR E
MOND GRAM*

sene da la 10 a la 15 dl'At Prim

a cura 'd Dario Pasé

N'ARSETARI MÉDICH MANUSCRIT

PIEMONTEÏS ëd Dario Pasé

POESÌE

ëd Vàlter Agostini, Sergio Arneodo,
Aldo Barberis, Remigio Bertolino,
Agustin Bösch ëd Poirin, Pinuccia Gamba,
Dario Pasé, Censin Pich, Cándida Rabia e
Tòni Tavela

Corèspondense - Mùsica - Leturil - Nòte

ILUSTRASSION

ëd Franco Bertoni, Guido Buzzo, Pietro
Favaro, Eugenio Moisis e Felice Vellan

Guido Buzzo

Campagna

SCARTARI

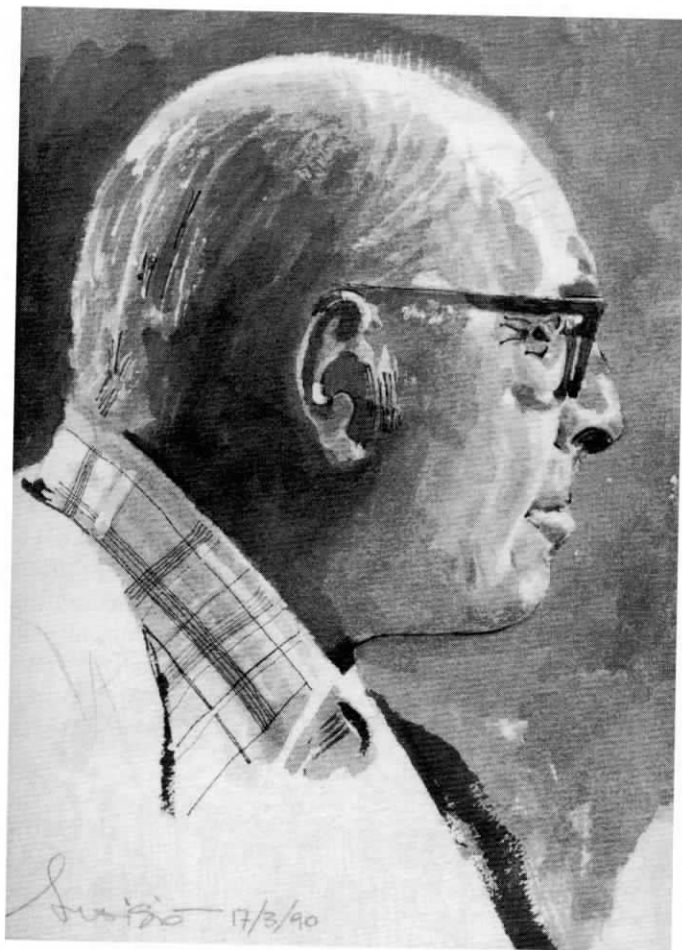
38

Arvista dl'Associassion Cultural "La Slòira"

Stra Turin, 82 - 10015 Ivreja - Teléfon e fax 0125 43082
c.c. postal: n. 24194102

6,00 Euro al nùmer - 6,50 Euro j' aretrà - 23,00 Euro 4 nùmer
Sostenitor 45,00 Euro

VÀLTER AGOSTINI (1922-2004)

Vàlter a l'era n'amis. Da tanti ani, bele ch'is vèdèisso da ràir. I j'ero stàit giovo ansema, ij giovo 'd Pacòt, coj che chiel a l'avìa lassaje la fiamma.

N'amicissia nassù parland ëd poesìa e d'amor për nòsta lenga, mës-ciand seugn e bin, an cola pcita ciambreja ch'a fasìa coron-a al Magìster.

Temp giuamai lontan, ch'a goerno 'l pèrfum sempe pì sutil ëd la gioventù.

Vàlter am piasìa për soa poesìa, diferenta, neuva, ëdcò se bin anreissà drinta la tèra druà 'd nòsta tradission.

Pa 'd tante paròle a l'avìa ant j'euj la gòj ëd chi a dëscheuvr minca di la blèssa dël mond, l'anciam për cost miràcol ch'a l'han dane 'd vive.

I soma artrovasse l'àutr jer an cesa. Chiel già sarà 'nt la cassia con le fior e mi con ël ringrèt ëd sempe 'd nen esse stajè pì avzin an costi ùltim agn.

A l'é andass-ne dosman ai 20 ëd mars dë st'ann, tròp prest për chi a-j vorìa bin, a arsèive l'arcompensa che De a dà 'd sicur a chi a l'ha vivù da galantòm la poesìa dla vita.

Vàlter, n'amis.

Gioann Moré

"Vàlter a l'era n'amis" a dis Gioann Moré che, con Vàlter Agostini, Camillo Brero e Giusep Gastaldi, a l'é nominà 'nt l'editorial ëd Pinin Pacòt an s'«Ij Brandé, giornal ëd poesìa piemontèisa» n. 244 dël 1^m dë dzèmber dël 1956: *Ij giovo*.

E bin adess ancora a-i é 'd giovo, ëd giovo autèntich ... ma pì che tut giovo 'd passion e d'amor për ... la poesìa piemontèisa. Giovo che 'l piemontèis a lo san ... e a lo studio e che, a soe prime arme, a l'han sùbit dimostrà 'd possede la maestrìa dla forma, ant l'espression ëd n'ispirassion sovens original e moderna, sincera sempre.

E foma pura quèich nòm: Valter Agostini e Camillo Brero e Giuseppe Gastaldi e Giovanni Morello ... Ij nòstri letor, che a conòsso soe poesie, a san che as trata nen mach ëd promèsse o dè speranse, ma d'autèntich poeta, che an dan la garansia che a lassran nen dèstissè la ... fiamma 'd nòstra poesìa.

La tòrcia, che noi prest i posroma, a-i é già 'd man pronte a cheujla, për aussela e fela splende.

Vàlter Agostini, un ëd costi giovo 'd Pacòt, un che as confèrmerà 'dcò ant j'ani apress tra ij pì soasi dla sconda generassion ëd la Companìa dij Brandé, a l'era nà a Venessia ai 20 ëd magg dël 1922; "Venessia mia sità, Bussoilin mè pais", a l'avìa car di, perchè giusta 'nt ël pais valsusin a l'ha vivù da l'età 'd 5 ani, essendse trasferìa sì soa famija con ël pare, Feliciano, ferovié; dël 1936 a ven-o a Turin, sità "maravijosa" antlora, a son soe paròle, ma peui via via "degradasse" fin-a al "trist ancheuj".

Ma a Turin, che 'l Nòst a varda con n'euj pa sempe benévol, as fà tanti amis e, trames a costi, ij Brandé, compagn d'un'avventura poética ancaminà, con lor, pen-a finìa la guèra. An dis un che, con Vàlter, a l'é stàit a l'istitù magistral "Regin-a Margherita", anans dla guèra ancor ant soa veja sede, peui bombardà, davzin a cors Regio Parch, che già da student a-j piasìa scrive 'd poesie. Pa da stupisse, adonch, che Vàlter, conossù a la fin dël '46, al caffè Patria, Pinin Pacòt, a anandia soa colaborassion a "Ij Brandé".

Sì a venta arciamé lòn che l'istess Agostini a scriv ant una testimoniansa pressiosa dal titol *Fiamma che as dèstissa nen*, an s'«Ij Brandé, armanach ëd poesìa piemontèisa» 1977, che i në sitoma pòche righe che an diso 'd coj moment ëd boneur.

Sicura che tuti a l'avio ij sò sagrin, ij sò pensé, ma al Patria as parlava pì che tut ëd poesìa. E na poesìa a l'era sentije parlé, discors tranquij, quasi sotvos, face simpàtiche che am soridìo come a un vej amis. Mi im në stasìa beatament ancantonà: tut lòn am fasìa tant bin al cheur.

Vàlter a stà nen un pess senza desse da fé, e pa mach për le spedission dël giornal, a ca 'd Pacòt a l'11 ëd contrà San Fransesch d'Assisi, ma sotsignand vaire pròse e pì che tut ëd poesie, dal n. 20 dël 1^m ëd luj dël '47, con l'articol *Pòche paròle an sla pitura moderna*, al n. 247 dël 15 ëd gené dël '57, con le liriche *Fiètta che a speta l'amor* e *Solitudìne*. Agostini a finiss soa testimoniansa an sl' "Armanach" dël 1977, con na confession che a l'é 'dcò 'n ringrèt.

Ij mej agn ëd nòstra vita! Brusant come 'l feu dij nòstri sentiment. Peui, pian pian le crosiere dla vita, un dè 'd sà, l'àutr dè 'd là. Ma le crosiere a son ëdcò fàite për fé

torna ancontré doe stra. Parèj a l'é già capità pura a noi. Magara cita cita, ma quaicòs dla fiamma antica a-i é sempre drinta 'd noi, giovo d'antlora. Për lòn, mi i diso ancora, tra mi e mi, tante vòlte, come s'i preghèissa, sicur e seren:

"Pacòt, mi i vorerìa ancor con ti,
con Brero, con Gastaldi e con Morel ..."

La "fiamma antica" a l'é mai dèstissasse për Agostini, bele se soa presensa fisica trames ai Brandé, da j'agn "brusant" a l'é fasse pì ràira. Tutun, dël 1991, për la Ca dè studi "Pìnin Pacòt" edission "Piemontèis Ancheuj" - C.S. Don Minzoni, a-i seurt, sota 'l tìtol *Temp d'anciarm*, na sinquanten-a 'd composission, da l'a a la z 'd soa esperiensa poética.

Vàlter Agostini a l'é stàit ëdcò un grand amis d'Òscar Botto, parèj ëd chiel ëd la sconda generassion ëd la Compagnia dij Brandé, ma tant pì conossù coma 'l sanscritista, l'indòlogh e orientalista ël pì avosà che a peussa conté nòst pais, fondator dël CESMEO, che a-j colàbora da studios vajant Victor Agostini, fieul ëd Vålter.

A Vålter i l'avìa parlaje 'n mèis anans a rësguard d'una arserca da fé a l'Archivi stòrich ëd la Sità. Parèj ëd sempe a l'era stàit gentil e pressios ëd consèj. Ai 22 ëd mars, a nòm dij Brandé e con ij "giovo" Gastaldi e Moré, i l'oma sporzuje an cesa 'l salut che as dà 'nt la fonsion funeraria, ma Vålter a viv për sempe con noi e soa paròla, ciàira e seren-a, corma 'd savièssa, ëd bon sens e 'd sentiment sincer e pèrfond, a séghita a manifestesse a nòste ànime.

Censin Pich

PACÒT, MI I VORERÌA

Pacòt, mi i vorerìa ancor con Ti,
con Brero, con Gastaldi e con Morel,
vive l'anciarm e la passion 'd coj di
con Tò consèj davzin, ferm e fedel.

An completa alegrèssa e an armonìa
is n'andasìo a cheuje 'l mej dla tèra
pensand e rasonand ëd poesìa
e dësmentiand minc'àutra còsa amèra.

Peui na ventà maléfica dè sbiess
a l'ha 'mbrunì ij color 'd nòstra drapela,
ësquasi a nē vorèissa bate a spress.

Pì strach, pì vej, carìa 'd pì grev fardel,
giumai dësgiont soma arbutasse 'n sela
Brero, Gastaldi, Mi e, 'l quart, Morel.

SET GRAFÌ

I
Vàire ch'i l'hai ciamate, ò sol,
ant ij di dla tempesta!
e adess ch'it ses intrame
brilant e càud ant j'euj,
l'é pèrdusse mia stra.

II
Ora për ora
drinta la nìvola
marsa dla sigarèta,
sugnand i meuiro.

III
Buta 'dcò ti
parèj ëd mi la mascra:
doi sconossù ch'as lasso,
gnun problema.

IV
Tròpe le vòlte, destin, tròpe le vòlte
ch'it l'has vendume pròpi për quatr sòld.

V
Tò soris misterios a l'ha 'l gust
dij mila mè fantasma dël passà.

VI
Toa paròla stassèira am fà fé
l'ùltim arsay.
E doman a sarà tenëbror.

VII
Provoma pura a s-cianché via 'l cel,
campoma pura giù tute le stèile,
a-i resterà sempe l'infìn a pasiene.

Vålter Agostini

da *Temp d'anciarm*, poesie an lenga piemontèisa presentà da Camillo Brero, Turin, 1991.

MADAMA CANE

Chi mai a l'avrìa dit che n'assident amprovis an portèissa via ai 13 ëd magg la professorèssa Ada Cane Ruggero che, për tuti coj che a la conossìo, a l'era *Madama Cane*? Un-a dle gran èsgnore dla coltura popolar piemontèisa!

An efèt, gavà chèich pcit dèsturb a la vista, a l'ha mostrà fin-a a j'ùltim di sò caràter bin fòrt ant ël tué le costume le pì genite dla gent piemontèisa e nen mach cola dla val ëd Viù ant l'esercissi dla pressidensa 'd col grop folcloristich.

Parèj, coma pressidenta 'd vaire federassion folcloristiche, a l'ha favorì e fàit conòsse tant dèdsà che dèdlà dj'Alp, e sòn për desen-e e desen-e d'ani, le tradission ëd tuti ij piemontèis.

Sempre pronta a rësponde con passion a tute le propòste 'd valorissassion ëd la coltura piemontèisa, con ël grop ëd Viù a l'é stàita tra ij sòcio fondator ëd l'Union ëd j'associaission piemontèise ant ël mond, e a l'ha fortì 'nt l'ànima 'd tanti giovo l'orgheuj d'esse j'alfé dlë spirit piemontèis, coj giovo che, sovens, a l'han trovà an chila la fiosa e 'l magisteri 'd vita che a sèrcavo.

L'arcòrd ëd *Madama Cane* a sarà ant l'avnì n'esempi për chi a veul dedichesse a la tùa e a la promossion dël patrimoni cultural piemontèis.

Sesch Besson